

Sygn. akt IV U 362/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lipca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Matusiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Halina Michalak

po rozpoznaniu na rozprawie

w dniu 23 lipca 2021 roku w Sieradzu

odwołania J. P. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 6 maja 2021 r. Nr (...)

w sprawie J. P. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o kapitał początkowy

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do ustalenia wartości kapitału początkowego J. P. (1) przy uwzględnieniu wynagrodzenia uzyskanego w czasie zatrudnienia w (...) w okresie od 1 lipca 1989 roku do 8 listopada 1991 roku, wynikającego z kart wynagrodzeń załączonych do wniosku o ustalenie kapitału początkowego z 13.02.2003 roku.

Sygn. akt IV U 362/21

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 6 maja 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego J. P. (1), który na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósł 68.817,43 złotych. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1983 roku do 31 grudnia 1992 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 58,16 %, zaś podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 710,07 zł. Do obliczenia kapitału ZUS uwzględnił 16 lat, 1 miesiąc i 28 dni, tj. 193 miesiące okresów składkowych oraz okresy nieskładkowe, w wymiarze 11 miesięcy i 22 dni, tj. 11 miesięcy. Do podstawy wymiaru kapitału początkowego za okres, w którym brak wynagrodzeń, przyjęto najniższe wynagrodzenia obowiązujące w tym okresie.

W odwołaniu od decyzji organu rentowego J. P. (1) wniosła o uwzględnienie w wyliczeniu kapitału początkowego wynagrodzeń, jakie uzyskała w okresie zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...) w okresie od 08.01.1988 r. do 08.11.1991 r., stwierdzonych w kartach płac uzyskanych od ówczesnego księgowego tej firmy E. P. (1).

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że za okres zatrudnienia od 01.07.1989 r. do 08.11.1991 r. brak jest potwierdzenia ubezpieczenia wnioskodawczyni, wobec tego przy ustalaniu podstawy wymiaru kapitału początkowego za ten okres uwzględniono minimalne wynagrodzenie, obowiązujące w sferze gospodarki narodowej. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaznaczył, że załączone do akt oryginalne karty wynagrodzeń nie zostały opatrzone pieczęcią firmową oraz pieczęcią imienną osoby, dokonującej zapisów.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. P. (1), urodzona w dniu (...), dnia 13.02.2003 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wnioski w sprawie kapitału początkowego. Do wniosku zostały załączone m.in.: świadectwo pracy, stwierdzające że w okresie od 04.01.1988 r. do 08.11.1991 r. J. P. (1) była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w Ś., uzyskując wynagrodzenie akordowe + premia uznaniowa; karty zarobkowe za lata 1988 – 1991; przy czym dokumenty te nie zostały opatrzone podpisem ani pieczęcią. Jak wynika z potwierdzenia przebiegu ubezpieczenia, od 01.07.1989 r. płatnik składek (...) rozliczał się na deklaracjach bezimiennych, zaś dochód J. P. (1), od którego opłacono składki wyniósł: w 1988 – 649.300 zł, w 1989 r. (do 30.06.) – 529.500 zł. Decyzją z dnia 6 maja 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego J. P. (1), przyjmując za okresy od 01.07.1989 r. do 08.11.1991 r. minimalne wynagrodzenie, obowiązujące w tym czasie w j.g.u.

(wniosek, świadectwo pracy, karty zarobkowe, potwierdzenie przebiegu ubezpieczenia, decyzja w aktach ZUS)

W okresie zatrudnienia wnioskodawczyni w (...) w Ś., E. P. (1) zajmował stanowisko głównego księgowego. Na podstawie comiesięcznych list płac E. P. (1) wypełniał roczne zbiorcze karty wynagrodzeń, uzyskanych przez pracowników zakładu pracy. Dokumentacja ta stanowiła podstawę do wyliczenia wynagrodzeń za czas niewykonywania pracy, ekwiwalentów pieniężnych, wystawiania zaświadczeń w wysokości wynagrodzeń. Po likwidacji przedsiębiorstwa E. P. (1) wszedł w posiadanie m.in. kart wynagrodzeń, które to dokumenty nie zostały zarchiwizowane przez syndyka masy upadłości. E. P. (1) osobiście wypełnił karty wynagrodzeń J. P. (1) za lata 1988 – 1991. E. P. (1) przekazywał następnie zainteresowanym pracownikom dotyczące ich dokumenty płacowe.

(zeznania z 23.07.2021 r.: I. C. od 00:03:23 do 00:07:15 minuty, E. S. od 00:07:15 do 00:10:15 minuty, E. P. (1) od 00:00:11:32 do 00:19:43 minuty)

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów i zważył, co następuje:

Na podstawie art. 473 k.p.c. w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających możliwość dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu ze świadków i z przesłuchania stron. Takie stanowisko wielokrotnie zajmował Sąd Najwyższy, który m.in. w wyroku z dnia 9 kwietnia 2009 roku w sprawie I UK 316/08, LEX 707858 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodnione wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe (Dz. U. z 2011 roku, nr 237, poz. 1412) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami. W przypadku gdy zakład pracy został zlikwidowany a dokumentacja płacowa jest w posiadaniu osoby fizycznej, wysokość zarobków może być udokumentowana na podstawie wpisów w kartach wynagrodzeń. Jak słusznie zwrócił uwagę organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie, karty wynagrodzeń (ich oryginały) mogą być przedłożone ZUS i mogą stanowić środek dowodowy – pod warunkiem jednak, iż posiadają pieczęć firmy oraz pieczęć imienną osoby dokonującej wpisu lub odpowiadającej za wpis o wysokości osiągniętych wynagrodzeń w okresie trwania stosunku pracy. Dokumentem prywatnym – a tak należy traktować karty wynagrodzeń - jest każdy dokument, który nie jest dokumentem urzędowym, jednakże pismo stanowiące dokument prywatny musi spełniać ogólne warunki przewidziane dla wszelkich dokumentów jako środków dowodowych, tj. musi zawierać określoną treść, a także podpis wystawcy. Podpis stanowi element sine qua non dokumentu prywatnego, co wynika wprost z art. 245 k.p.c. Dopiero po spełnieniu takich warunków karty wynagrodzeń mogą stanowić pełnoprawny środek dowodowy w rozumieniu powołanego rozporządzenia RM z 11.10.2011 r. Pomimo

tego, że karty płacowe ubezpieczonej z lat 1989 – 1991 rzeczywiście nie są podpisane przez osobę sporządzającą te dokumenty, jak też nie zawierają pieczętek zakładowych i imiennych, to jednakże przy ocenie ich wiarygodności i mocy dowodowej w postępowaniu sądowym Sąd Okręgowy wziął pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy, bez ograniczeń dowodowych właściwych dla postępowania administracyjnego przed organem rentowym. W ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczona nie może ponosić ujemnych konsekwencji wadliwie sporządzonej przez pracowników jej byłego pracodawcy dokumentacji płacowej w sytuacji, w której wykazane zostało autentyczne pochodzenie kart wynagrodzeń ubezpieczonej oraz wyjaśnione zostały okoliczności, w których doszło do wejścia w posiadanie tych kart. W tym aspekcie ustaleń Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne zeznania świadka E. P. (1). Świadek jako osoba obca dla wnioskodawczyni nie miał żadnych podstaw aby składać nieprawdziwe zeznania, jednocześnie jego relacja dotycząca przedmiotowej dokumentacji płacowej cechowała się autentycznością i wiarygodnością. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie J. P. (1) zasługuje na uwzględnienie w zakresie, w jakim dotyczy przyjęcia jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne rzeczywistych zarobków, uzyskanych w okresie zatrudnienia w (...) od 01.07.1989 r. do 08.11.1991 r. Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2021.423 t.j.- dalej „ustawa”), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 1 stycznia 1999 roku (ust. 3).

Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12 (art. 174 ust. 1 ww. ustawy).

Jak stanowi art. 174 ust. 2 ustawy przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 ww. przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym złożono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Zgodnie z ust. 4 i ust. 5 art. 15 ustawy w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,

3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty oraz mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%.

Natomiast w myśl art. 16 ustawy przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2, przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu.

W związku z treścią zacytowanych przepisów można stwierdzić, że kwota kapitału początkowego zależy od długości udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych przebytych przed 1 stycznia 1999 r., podstawy wymiaru oraz współczynnika proporcjonalnego do wieku ubezpieczonego, który służy do obliczenia tzw. części socjalnej. Niewątpliwie rzeczywiste zarobki J. P. (1), które stanowiły podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w okresie od 01.07.1989 r. do 08.11.1991 r. a które zostały ustalone w toku postępowania mają wpływ na obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, stąd też na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono jak w wyroku.